

Monika Krajčovičová:

Dokumentární literatura s tematikou koncentračních táborů v kontextu tzv. první vlny válečné prózy (diplomová práce FF UK)
posudek školitele

Základní směřování práce k otázkám souvisejícím s tematizací holocaustu v literatuře si Monika Krajčovičová zvolila sama na základě svého hlubokého lidského zájmu. Ve společné debatě jsme poté orientovali její zájem ke krátkému období 1945–1948, kterému byla v poslední době z tohoto hlediska věnována nejmenší analytická pozornost.

Početný okruh próz dokumentárního, dokumentárně-beletristického, beletristického a reportážního charakteru z poválečného třiletí máme dnes překryt paušální dobovou tezí o nezdravé „inflaci“ „koncentračnické literatury“, popřípadě pozdější kritickou charakteristikou „první vlny válečné literatury“, od níž se v kladném smyslu uměleckého výkonu odráží vlna „druhá“, zahrnující práce povídkářů a novelistů vycházející po roce 1958 (Lustig, Bělohradská, Fuks, Škvorecký atd.). Zvláště první citovaná teze, vycházející ve své době z představy o automatické prioritě fikcionálního, „uměleckého“ přepodstatnění zážitkové látky před jejím ztvárněním dokumentárním, je přitom ve zjevném nepoměru s literárním cítěním současným, kdy naopak velmi rezonují literární texty nefikcionální povahy (Glazar, Vrba).

Cílem diplomové práce se za této situace stalo proniknout pod tyto paušalizující charakteristiky a provést dílčí sondu do oblasti oné poválečné „koncentračnické“ literatury. Tyto sondy jsou v diplomové práci Moniky Krajčovičové obsaženy nakonec dvě: první ze studií popisuje příslušný okruh prozaických textů z hlediska výstavby literárního tématu koncentračního tábora. Druhá studie se zabývá recepcí těchto děl mimo – nám obvykle známý – okruh literárních časopisů v užším slova smyslu. Zabývá se publicistickou reflexí tzv. koncentračnické literatury v časopise hnutí osvobozených vězňů, přičemž ukazuje, že teze o „inflaci“ koncentračnické literatury byla záležitostí literární kritiky a jejích estetických kritérií; v jiných enklávách čtenářské veřejnosti byla naopak pocíťována nevyčerpatelná potřeba číst o tomto tématu v nových a nových variacích. – Volnou spojitost obou studií je třeba připočítat postupné korekci tématu diplomové práce z mé strany poté, co se archivní prameny k účasti poválečných organizací odbojářů a osvobozených vězňů na formování knižního trhu ukázaly jako nedostupné.

„Přípravné“ části předložené diplomové práce zahrnují kultivované a s porozuměním psané úvody k teoretické a historické problematice tzv. literatury holocaustu, k problematice tematické kritiky a k formování a používání pojmu „první vlna válečné prózy“. V těchto částech autorka zohledňuje rovněž anglojazyčnou odbornou literaturu.

Předloženou diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

26. 1. 2009

Pavel Janáček,

ÚČLLV FF UK – ÚČL AV ČR, v. v. i.